

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z odwołania SSR R. O.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 sierpnia 2023 r.
nr [...] o odmowie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 2 października 2024 r.,

**uchyla zaskarżoną decyzję i przekazuje sprawę Ministrowi
Sprawiedliwości do ponownego rozpoznania.**

Elżbieta Karska Tomasz Demendecki Janusz Niczyporuk

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Rejonowego [...] w S. R. O. (dalej: „Odwołujący się”) pismem z 19 lipca 2023 r. złożył wniosek do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie mu sześciomiesięcznego urlopu dla poratowania zdrowia. Odwołujący się uzasadnił go obecnym stanem zdrowia, wskazując na występujące u niego zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa z okresowym zespołem bólowym.

Do wniosku Odwołujący się dołączył: historię choroby za okres od 19 lipca

2016 r. do 6 listopada 2017 r., skierowanie na zabiegi fizjoterapeutyczne z 27 czerwca 2023 r., zaświadczenie z 28 czerwca 2023 r. z poradni rehabilitacyjnej, informację z 30 czerwca 2023 r. sporządzoną przez fizjoterapeutę, wydruki zdjęć RTG oraz opinię o stanie zdrowia z 12 lipca 2023 r. sporządzoną przez specjalistę chirurgii urazowo-ortopedycznej na podstawie badania klinicznego oraz badania rtg, z której wynika, że u Odwołującego się występuje zespół korzeniowo-bólowy lędźwiowo-krzyżowy na podłożu dyskopatii L4/L5/S1. Specjalista wskazał, że istotny stopień nasilenia zespołu potwierdzają obiektywne objawy stwierdzone badaniem klinicznym, takie jak dość znaczne ograniczenie ruchomości kręgosłupa lędźwiowego, obustronnie dodatnie objawy rozciągowe Lasegue oraz dodatni lewostronny objaw Bonneta. Objawy skutkują znacznym ograniczeniem funkcji długotrwałego siedzenia podczas pracy oraz pochylania tułowia do przodu i na boki. W opinii specjalisty stan zdrowia Odwołującego się powoduje jego niezdolność do pracy na stanowisku sędziego sądu. Odzyskanie przez Odwołującego się zdolności do pracy na tym stanowisku jest możliwe po przeprowadzeniu intensywnego leczenia rehabilitacyjnego. Dalej wskazano, że stan zdrowia Odwołującego się rokuje poprawę w okresie 6 miesięcy od rozpoczęcia leczenia.

Decyzją z dnia 18 sierpnia 2023 r. ([...]) Minister Sprawiedliwości odmówił Odwołującemu się udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. W uzasadnieniu decyzji Minister Sprawiedliwości wskazał, że całokształt okoliczności sprawy nie wskazuje by Odwołujący się obecnie cierpiał na chorobę, która uniemożliwia mu wykonywanie obowiązków zawodowych, a także nie potwierdza tego, aby było wymagane i planowane skonkretyzowane leczenie skutkujące powstrzymaniem się od pełnienia służby. Minister Sprawiedliwości zakwestionował opinię lekarską załączoną do wniosku, powołując się na fakt niemalże ciągłego pełnienia przez Odwołującego się obowiązków w okresie ostatnich 18 miesięcy, wskazując, że R. O. w tym okresie korzystał tylko z kilku krótkotrwałych zwolnień lekarskich. Ponadto wskazano, że z wniosku R. O. wynika, że od 2021 roku w sposób niezakłócony wykonuje on obowiązki zawodowe.

Minister Sprawiedliwości wskazał też, że w przedstawionej dokumentacji nie ma informacji wskazującej, aby Odwołujący się w tym okresie podejmował specjalistyczne leczenie nakierowane na wyeliminowanie przyczyny istniejących

dolegliwości. Jak dalej podniesiono, przedstawiona dokumentacja, poza zawartym w opinii stwierdzeniem, że Odwołujący się wymaga intensywnego leczenia rehabilitacyjnego, nie zawiera informacji na czym to leczenie miałoby polegać i na jaki termin zaplanowano jego przeprowadzenie.

Reasumując Minister Sprawiedliwości wskazał, że przedstawione dokumenty nie wskazują, aby obecnie została u Odwołującego się rozpoznana choroba, której nasilenie oraz planowane leczenie uniemożliwiałyby wykonywanie pracy zawodowej. Ponadto, z uwagi na fakt, że proponowane i planowane leczenie nie zostało skonkretyzowane, i jak wynika z oświadczenia Odwołującego się, co najmniej do stycznia 2024 roku będzie polegało na kontynuacji dotychczasowego postępowania, to brak jest podstaw do przyjęcia, że będzie ono efektywne i skuteczne w takim stopniu, iż doprowadzi do poprawy stanu zdrowia w stopniu pozwalającym na niezakłócone pełnienie obowiązków sędziowskich.

Odwołujący się pismem z 11 września 2023 r. wniósł odwołanie od powyższej decyzji, żądając jej zmiany poprzez udzielenie mu urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze sześciu miesięcy. Zarzucił Ministrowi Sprawiedliwości niezgodne ze stanem rzeczywistym, wynikającym z przedłożonej przez niego dokumentacji, przyjęcie, iż nie występuje u niego choroba uniemożliwiająca wykonywanie pracy zawodowej, a przebieg planowanego leczenia nie został skonkretyzowany. Odwołujący się wniósł ponadto o zobowiązanie Ministra Sprawiedliwości do złożenia akt sprawy [...]. W uzasadnieniu wskazał m.in., że ustawodawca wprowadzając w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. z 2024 poz. 334 ze zm.; dalej: „p.u.s.p.”) instytucję urlopu dla poratowania zdrowia ograniczył się do zapisu, iż można go udzielić w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby. Przepisy ustawy nie wymagają od wnioskującego o urlop, by dysponował określoną dokumentacją, w szczególności medyczną, czy też, by wykorzystywał uprzednio zwolnienia lekarskie. Jak podniósł dalej Odwołujący się, skoro zatem ustawodawca w art. 93 § 1 p.u.s.p. nie zdecydował się na wykreowanie szczególnych obowiązków po stronie wnioskującego o urlop, to zarzucanie Odwołującemu się przez Ministra Sprawiedliwości, iż nie przedłożył określonych dokumentów, czy nie korzystał ze zwolnień lekarskich, uznać należy za

nieuprawnione.

Odwołujący się stwierdził, że wykazał ustawowe przesłanki do udzielenia mu urlopu dla poratowania zdrowia tj. występowanie choroby skutkującej niezdolnością do pracy, istnienie konieczności przeprowadzenia leczenia rehabilitacyjnego, które rokuje odzyskaniem zdolności do pracy. Jak wskazał, bez leczenia nie będzie możliwe odzyskanie tej zdolności, wobec czego do czasu zakończenia leczenia musi on powstrzymać się od służby.

Minister Sprawiedliwości pismem z dnia 19 października 2023 r. złożył odpowiedź na powyższe odwołanie wnosząc o nieuwzględnienie odwołania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 93 p.u.s.p., sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby (§ 1). Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać sześciu miesięcy (§ 2). Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości (§ 3).

Na wstępie należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy rozpoznając odwołanie nie działa instancyjnie, nie prowadzi postępowania dowodowego, ani go nie ponawia i nie poszerza. Tym samym jest związany ustalonym stanem faktycznym, a sprawę rozpoznaje w granicach odwołania. Wobec tego odwołanie może być oparte na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie bądź też na podstawie naruszenia przepisów postępowania – pod warunkiem, że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Podstawą zaskarżenia nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (wyroki Sądu Najwyższego: z 7 marca 2019 r., I NO 12/19; z 15 stycznia 2019 r., I NO 27/18 i z 27 marca 2019 r., I NO 53/18). Rozpoznając odwołanie od przedmiotowej decyzji Ministra Sprawiedliwości, Sąd Najwyższy ocenia przede wszystkim to, czy decyzja ta nie była dowolna – w przypadku, gdy wnioskujący wykazał zasadność

powstrzymania się od pełnienia służby w związku z koniecznością przeprowadzenia zaleconego mu leczenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, w pierwszej kolejności należy podkreślić, że w orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, iż pomimo tego, że przepis art. 93 p.u.s.p. nie precyzuje trybu podejmowania decyzji przez Ministra Sprawiedliwości i nie określa zasad procedowania w przedmiocie wniosku sędziego o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, to zważywszy na charakter tego urlopu (urlop udzielany „dla poratowania zdrowia”), który immanentnie wiąże się z oceną stanu zdrowia sędziego i rekomendowanym sposobem leczenia, należy przyjąć, że rozważając potrzebę jego udzielenia Minister Sprawiedliwości musi się opierać w niezbędnym zakresie, wyznaczonym przez indywidualne okoliczności każdego przypadku, na dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia sędziego, odnoszącej się zarówno do choroby stanowiącej przyczynę złożenia przez sędziego wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, jak i widoków na zakończone powodzeniem leczenie w okresie, na który został zawniioskowany urlop dla poratowania zdrowia (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 7 maja 2019 r., I NO 34/19; z 1 września 2021 r., I NO 42/21). Jednocześnie, oczywistym jest, że decyzja Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, wydana na podstawie art. 93 § 1 p.u.s.p., nie może mieć charakteru swobodnego (wyroki Sądu Najwyższego z: 15 marca 2018 r., III KRS 1/18; z 7 maja 2019 r., I NO 34/19).

Z tego względu w orzecznictwie wymienia się przesłanki, których spełnienie, powinno warunkować udzielenie sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia. Ich katalog obejmuje:

1. wystąpienie konkretnej choroby, która czasowo uniemożliwia wykonywanie obowiązków zawodowych;
2. konieczność czasowego powstrzymania się przez sędziego od pełnienia służby – w związku z leczeniem choroby;
3. udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia wyłącznie w konkretnym celu – który wiąże się z przeprowadzeniem planowanego leczenia, zleconego przez lekarza;
4. oparcie udzielenia urlopu w zaświadczeniu lekarskim;

5. zaplanowane leczenie rokuje powrót sędziego do pełnienia służby (tak np. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 stycznia 2019 r., I NO 30/18; z 1 lipca 2020 r., I NO 38/20; z 24 marca 2021 r., I NO 3/21; z 7 lipca 2021 r., I NO 30/21).

Odnosząc powyższe przesłanki do niniejszej sprawy, w pierwszej kolejności należy zauważyć, że w ustawie nie doprecyzowano, jakiego rodzaju materiał dowodowy oraz w jakiej formie, powinien zostać dołączony do wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia. Odwołujący się oparł swój wniosek na opinii specjalisty chirurgii urazowo-ortopedycznej sporządzonej na podstawie badania klinicznego oraz badania rtg. Podniesione przez niego okoliczności znajdują zatem potwierdzenie w opinii profesjonalnego podmiotu, posiadającego wiedzę specjalistyczną. Minister Sprawiedliwości otrzymał opinię lekarza specjalisty, z której wynikało wprost, że odwołujący się cierpi na ustaloną chorobę. Występuje u niego zespół korzeniowo-bólowy lędźwiowo-krzyżowy na podłożu dyskopatii L4/L5/S1. Z treści opinii specjalisty chirurgii urazowo-ortopedycznej wynika, że objawy skutkują znacznym ograniczeniem funkcji długotrwałego siedzenia podczas pracy oraz pochylania tułowia do przodu i na boki. W opinii wskazano również, że stan zdrowia Odwołującego się powoduje jego niezdolność do pracy na stanowisku sędziego sądu, a odzyskanie przez Odwołującego się zdolności do pracy na tym stanowisku jest możliwe po przeprowadzeniu intensywnego leczenia rehabilitacyjnego. Stan zdrowia Odwołującego się rokuje poprawę w okresie 6 miesięcy od rozpoczęcia leczenia. Nie można zatem zgodzić się z Ministrem Sprawiedliwości, że odwołujący się nie wykazał, iż cierpi na konkretną chorobę, której która uniemożliwia mu wykonywanie obowiązków zawodowych. Odwołujący się wykazał, że leczenie choroby, którą u niego zdiagnozowano, wymaga czasowego powstrzymania się od pełnienia służby sędziego. Minister Sprawiedliwości, w odróżnieniu od specjalisty chirurgii urazowo-ortopedycznej, nie posiada wiadomości specjalnych, które pozwoliłyby mu na uznanie, że leczenie może być przeprowadzane inaczej niż w warunkach wnioskowanego urlopu lub że dotychczasowy sposób leczenia był wystarczający albo też, że zalecane leczenie nie rokuje poprawy.

Jak wynika z zaświadczenia wystawionego przez fizjoterapeutę z dnia 30 czerwca 2023 r. Odwołujący się korzystał z masażu leczniczego. R. O. otrzymał

ponadto skierowanie z dnia 27 czerwca 2023 r. do odbycia terapii manualnej kręgosłupa L-S, zabiegów polem magnetycznym oraz terapii prądami TENS lub DDM na kręgosłup L-S. Lekarz specjalista w swojej opinii z dnia 12 lipca 2023 r. stwierdził, że u R. O. występuje zespół korzeniowo-bólowy lędźwiowo-krzyżowy na podłożu dyskopatii L4/L5/S1. Ponadto wskazał, że w aktualnym stanie zdrowia Odwołującego się objawy chorobowe uniemożliwiają mu pracę na stanowisku sędziego. Z opinii lekarza specjalisty wynika wprost, że odzyskanie przez Odwołującego się zdolności do pracy jest możliwe po przeprowadzeniu „intensywnego leczenia rehabilitacyjnego”. Powyższe oznacza, że Odwołujący się nie powinien wykonywać swojej pracy zawodowej, a dla poprawy jego stanu zdrowia konieczne jest rozpoczęcie wskazanego w opinii lekarskiej leczenia rehabilitacyjnego na poziomie intensywnym. Stwierdzenie przez lekarza specjalistę dotyczące osoby R. O. , że „objawy chorobowe uniemożliwiają mu pracę na stanowisku sędziego”, nie oznacza, że Odwołujący się nie jest zdolny do pracy całkowicie. Dotychczas Odwołujący się nie zrezygnował z wykonywania obowiązków sędziego, przy czym trzeba zaznaczyć, że nie może stanowić argumentu przeciwko Odwołującemu się fakt, że podchodził do swoich obowiązków zawodowych nadto odpowiedzialnie i nie korzystał z długich zwolnień lekarskich. Odwołujący się wyjaśnił przecież, że pracę pomimo dolegliwości bólowych umożliwiał mu specjalny fotel ortopedyczny.

Należy zaznaczyć, że zawarte w załączonej do wniosku o udzielenie urlopu opinii lekarza specjalisty wnioski i rekomendacje nie miały charakteru abstrakcyjnego, lecz odnosiły się do aktualnego na datę wydania opinii stanu zdrowia Odwołującego się, z uwzględnieniem dotychczasowego przebiegu jego choroby. Należy również podnieść, że urlop dla poratowania zdrowia, o jaki wnioskował Odwołujący się, ma być udzielony wyłącznie w celu podjęcia planowanego leczenia, zleconego przez lekarza. Treść opinii lekarza specjalisty prowadzi do jednoznacznego wniosku, że to nie sam urlop ma prowadzić do poprawy zdrowia Odwołującego się, ale poddanie się przez niego w czasie jego trwania intensywnemu leczeniu rehabilitacyjnemu.

Biorąc pod uwagę powyższe należy uznać, że Odwołujący się przedstawił stosowne dowody, uzasadniające potrzebę udzielenia mu urlopu dla poratowania

zdrowia – zgodnie z dyspozycją art. 93 § 1 p.u.s.p. Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 93 § 4 p.u.s.p. orzekł jak w sentencji.

Elżbieta Karska Tomasz Demendecki Janusz Niczyporuk

[SOP]

[a.ł.]